

Sygn. akt IV CSK 104/12

POSTANOWIENIE

Dnia 12 października 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Józef Frąckowiak (przewodniczący)

SSN Anna Owczarek

SSN Hubert Wrzeszcz (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku Skarbu Państwa - Naczelnika Urzędu Skarbowego
w M.

przy uczestnictwie S. W. i A. W.

o wpis,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 12 października 2012 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Okręgowego w G.

z dnia 22 kwietnia 2010 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w G. do ponownego rozpoznania, pozostawiając
temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania
kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 20 grudnia 2009 r. Sąd Rejonowy w K. oddalił wniosek Skarbu Państwa – Naczelnika Urzędu Skarbowego w M. o wpisanie w księdze wieczystej kw nr ..., prowadzonej przez Sąd Rejonowy w K., hipotek przymusowych zwykłych na podstawie ośmiu oznaczonych administracyjnych tytułów wykonawczych.

Z uzasadnienia postanowienia wynika, że uczestnicy postępowania są właścicielami ujawnionych w wymienionej księdze wieczystej nieruchomości na prawach wspólności majątkowej małżeńskiej. Dołączone do wniosku o wpisanie hipoteki przymusowej administracyjne tytuły wykonawcze, aby mogły stanowić podstawę ustanowienia żądanej hipoteki powinny spełniać wymagania przewidziane w ustawie z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (tekst jedn.: Dz.U. z 2005 r., Nr 229, poz. 1954 ze zm., dalej – „u.p.e.a”). Zgodnie z art. 27 § 1 pkt 3 u.p.e.a. tytuł egzekucyjny powinien zawierać stwierdzenie, że podlegający egzekucji obowiązek jest wymagalny. Za wymagalny można natomiast uznać tylko taki obowiązek, który został ostatecznie ukształtowany na skutek wyczerpania postępowania odwoławczego, właściwego ze względu na charakter sprawy. Administracyjny tytuł wykonawczy nie może stanowić podstawy wpisu hipoteki przymusowej, jeżeli dłużnik został pozbawiony możliwości złożenia zarzutów przewidzianych w art. 32 § 1 u.p.e.a., tj. możliwości wyczerpania postępowania instancyjnego w administracji. Dołączone do wniosku tytuły wykonawcze nie spełniają – zdaniem Sądu – przewidzianych prawem wymagań, zwłaszcza nie ma dowodu doręczenia ich zobowiązanemu z pouczeniem o prawie zgłoszenia do organu egzekucyjnego zarzutów w sprawie prowadzenia postępowania egzekucyjnego. Zachodzi więc przeszkoda do uwzględnienia wniosku. Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia Sąd przytoczył art. 626⁹ k.p.c.

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy oddalił apelację wnioskodawcy, dzieląc ustalenia faktyczne i ocenę prawną Sądu pierwszej instancji.

W skardze kasacyjnej, opartej na obu podstawach, wnioskodawca zarzucił naruszenie art. 109 ust. 1 u.k.w.h., art. 34 § 1, art. 35 § 2 pkt 2 i art. 35 § 3 Ordynacji podatkowej w związku z art. 27 § 1 u.p.e.a. oraz art. 378 § 1 w związku z art. 382 k.p.c., art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c., art. 626⁸ § 2 k.p.c., art. 244 k.p.c., art. 386 § 1 i art. 385 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. i art. 626⁹ k.p.c. Powołując się na te podstawy, wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Dla oceny zasadności skargi kasacyjnej rozstrzygające znaczenie mają podniesione w niej kwestie związane z wymaganiami dotyczącymi treści administracyjnego tytułu wykonawczego i z zakresem kognicji sądu wieczystoksięgowego w postępowaniu o wpis hipoteki przymusowej na podstawie administracyjnego tytułu wykonawczego. Wspomniane kwestie były ostatnio wielokrotnie przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2011 r., IV CSK 349/10, z dnia 25 lutego 392/10, z dnia 5 października 2011 r., IV CSK 558/10, z dnia października 2011 r., IV CSK 606/10 i z dnia 17 listopada 2011 r., IV CSK 20/11, niepubl.). Wyrażono w nich zgodnie stanowisko, że określona w art. 626⁸ § 2 k.p.c. kognicja sądu wieczystoksięgowego, ograniczona do badania jedynie treści i formy wniosku, dołączonych do niego dokumentów i treści księgi wieczystej, nie obejmuje w sprawie o wpis hipoteki przymusowej na podstawie administracyjnego tytułu wykonawczego badania, czy na podstawie tego tytułu została wszczęta egzekucja oraz czy zachowano wymagania postępowania administracyjnego (tryb procedowania w postępowaniu administracyjnym), w szczególności, czy dołączony do wniosku o wpis hipoteki tytuł wykonawczy został doręczony zobowiązanemu z pouczeniem o przysługującym mu prawie zgłoszenia zarzutów w sprawie prowadzenia postępowania egzekucyjnego. Podkreślono, że hipoteka przymusowa nie zmierza do zaspokojenia wierzyciela i nie warunkuje wszczęcia egzekucji, a sąd wieczystoksięgowy nie działa jako sąd egzekucyjny. Zgodnie z art. 65 ust. 1 u.k.w.h. hipoteka przymusowa jest, jak każdą hipotekę, środkiem zabezpieczenia, a nie środkiem egzekucyjnym. Argumentu wspierającego to stanowisko dostarcza także art. 1a pkt 12 u.p.e.a. zawierający katalog środków

egzekucyjnych, wśród których nie ma hipoteki przymusowej. W przytoczonych postanowieniach Sąd Najwyższy odstąpił więc od stanowiska wyrażonego we wcześniejszych orzeczeniach (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 1998 r., II CKN 782/97 i z dnia 23 czerwca 2005 r., II CK 92/05, niepubl.), że administracyjny tytuł wykonawczy nie stanowi podstawy wpisu hipoteki przymusowej, jeżeli dłużnik został pozbawiony możliwości złożenia zarzutów w sprawie prowadzenia postępowania egzekucyjnego. W tej sytuacji zarzut wydania zaskarżonego postanowienia z naruszeniem określonego w art. 626⁸ § 2 k.p.c. zakresu kognicji sądu wieczystoksięgowego należało uznać za uzasadniony.

Nie można także odmówić racji skarżącemu, że zaskarżone postanowienie zostało wydane z naruszeniem art. 109 ust. 1 u.k.w.h. oraz art. 34 § 1, art. 35 § 2 pkt 2 i § 3 Ordynacji podatkowej w związku z art. 27 § 1 u.p.e.a. przez ich błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że hipotekę przymusową, której podstawą jest administracyjny tytuł wykonawczy, można ustanowić tylko wówczas, gdy została wszczęta egzekucja administracyjna, a wnioskodawca przedłoży dowód wszczęcia tej egzekucji (doręczenia tytułu wykonawczego). W przytoczonym najnowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że uzależnianie uwzględnienia wniosku o ustanowienie hipoteki przymusowej od spełnienia takich wymagań nie znajdują uzasadnienia w przytoczonych przepisach prawa. Dołączony do wniosku o ustanowienie hipoteki tytuł wykonawczy jest sporządzany według wzoru określonego w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 22 listopada 2001 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (tekst jedn.: Dz. U. z 2005 r., Nr 229, poz. 1954 ze zm.). Sporządzony w ten sposób tytuł wykonawczy zawiera odpowiadającą wymaganiu przewidzianemu w art. 27 § 1 pkt 3 u.p.e.a. klauzulę, że objęty nim obowiązek jest wykonalny oraz przewidzianą w art. 27 § 1 pkt 10 u.p.e.a. klauzulę organu egzekucyjnego o skierowaniu tytułu do egzekucji administracyjnej. Sporządzając tytuł wykonawczy zgodnie z omawianymi wymaganiami, wierzyciel stwierdza jednoznacznie, że objęty nim obowiązek jest wymagalny, a organ egzekucyjny – że został on skierowany do egzekucji. Żądanie dodatkowych dowodów wymagalności obowiązku objętego administracyjnym tytułem wykonalności, w szczególności dowodu doręczenia tytułu zobowiązanemu, bądź skierowania tytułu do egzekucji

administracyjnym prowadzi do naruszenia – co trafnie zarzucił skarżący – przytoczonych w ramach pierwszej podstawy kasacyjnej przepisów prawa.

Nie jest niezbędne szczegółowe odnośnienie się do pozostałych zarzutów naruszenia prawa, albowiem wyżej omówione przesądzą o uwzględnieniu skargi kasacyjnej. W związku z zarzutami naruszenia art. 378 § 1 w związku z art. 382 k.p.c. i art. 328 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. należy jednak zwrócić uwagę, że przy ponownym rozpoznaniu sprawy niezbędne jest prawidłowe oznaczenia sygnatury postanowienia, od którego rozpoznano apelację, albowiem zaistniałe uchybienie może stanowić podstawę do ponowienia zarzutów naruszenia przytoczonych przepisów postępowania.

Z przedstawionych powodów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji postanowienia (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. oraz art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ k.p.c.).